

Рекомендації щодо організації навчання в закладах освіти м. Запоріжжя з урахуванням епідемічної ситуації

В умовах епідемічних обмежень всі заклади освіти приймають власні управлінські рішення, спираючись на Конституцію України, Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Статут закладу. Особливої ваги набувають рішення педагогічної ради, адже саме рішеннями педради затверджуються Освітня програма, Регламент організації освітнього процесу в закладі на період карантину, тобто саме через рішення педради навчальні заклади реалізують своє право на автономію.

Під час дії карантинних обмежень (застосування протиепідемічних заходів) освітній процес у закладах освіти за рішенням педагогічної ради може організовуватися у спосіб, за якого окремі теми з навчального предмету (інтегрованого курсу) частиною учнів класу вивчаються очно, іншою частиною учнів класу - дистанційно (в асинхронному режимі, з можливістю надання учням підтримки шляхом проведення консультацій в синхронному режимі). При цьому для учнів визначається черговість очного та дистанційного навчання з метою забезпечення рівних умов для здобуття освіти.

Під час дистанційного навчання можуть бути передбачені навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, корекційно-розвиткові заняття, вебінари, онлайн форуми та конференції, самостійні роботи, дослідницька, пошукова, проєктна діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу, визначені освітньою програмою закладу освіти (навчальними програмами з окремих предметів (інтегрованих курсів)). Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання.

В умовах епідемічних обмежень при використанні технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником.

Ще до закінчення канікул адміністрація повинна з'ясувати існуючий рівень доступу до комп'ютерних девайсів та високошвидкісного інтернету всіх учнів та вчителів. У разі необхідності потрібно шукати шляхи забезпечення для тих, хто немає доступу до цих інструментів. Потрібно також забезпечити друк навчальних матеріалів або альтернативу. Школи повинні забезпечити учням можливість навчатися, використовуючи різноманітні доступні методи. Також має бути забезпечено професійний

розвиток для адміністрації та вчителів у галузі розробки ефективного дистанційного навчання. Це означає, що персонал школи повинен пройти відповідні тренінги і навчання. Під час використання мережевих технологій школи також мають забезпечити захист персональних даних відповідно до законодавства.

Змішане навчання (англ. blended learning) – навчання з використанням різних форматів, насамперед – поєднання форматів очного навчання з різними форматами електронного навчання (асинхронного і/або синхронного).

Початкова школа 1-4 класи

Очне навчання організується для учнів початкової школи, першого та випускного класів, для решти учнів – для навчання певних дисциплін (від 30 до 50 % передбачених уроків на тиждень: для консультацій та інтерактивної колаборації). Пропонуємо винести на дистанційне вивчення такі предмети інваріантної складової навчального плану: «Я досліджую світ», образотворче мистецтво, музичне мистецтво, фізична культура, основи здоров'я, природознавство, трудове навчання (починаючи з 4-го класу) (Таблиця 1); предмети варіативної складової такі як курси за вибором, гуртки та факультативи. Для вивчення очною формою залишити мовно-літературний компонент: українську та іноземну мови; математику, інформатику (починаючи з 2-го класу). У разі погіршенні епідеміологічної ситуації можна впровадити ротаційне навчання 3/1: три тижні очного навчання (для вказаних предметів) та один тиждень – всі предмети вивчаються дистанційно. Зміну тижнів та співвідношення обирає заклад освіти відповідно на власний розсуд.

Таблиця 1.

№	Предмет	Форма навчання	Синхронне, асинхронне
1.	Українська мова	очна	
2.	Іноземна мова	очна	
3.	Математика	очна	
4.	Я досліджую світ	дистанційна	синхронне
5.	Мистецтво	дистанційна	синхронне
6.	Фізична культура	дистанційна	синхронне
7.	Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором	дистанційна	асинхронне
8.	Додаткові години на проведення індивідуальних консультацій та групових занять	дистанційна	синхронне

Основна школа 5-9 класи

Для даної вікової категорії найбільш сприятливим буде запровадження змішаного навчання. Мережеві технології та освітня платформа повинні бути використовані не тільки для доставки

навчального матеріалу, але й для виконання завдань, співпраці та іншої навчальної взаємодії. Пропонується синхронна та асинхронна форми онлайн-навчання. Синхронна онлайн-взаємодія: консультування (за запитом чи за розкладом), оцінювання робіт. Для вчителя обов'язкова вчасна (не відтермінована в часі) реакція на зворотний зв'язок з учнями (чи опрацьовані матеріали, чи виконане завдання, чи потрібна додаткова консультація). При цьому для учнів середньої ланки (6-9 класи) долю дистанційного навчання можна поступово збільшувати. Наприклад скоротити тривалість уроків до 30 хв, а одну годину винести на дистанційне навчання (проведення онлайн-консультації). Для предметів, які вивчаються на поглибленому рівні (8-9 класи) оптимальною може стати така форма змішаного навчання як «Перевернутий клас», за якої учні дистанційно вивчають теоретичний матеріал, а в класі розглядають найбільш важкі моменти теорії та відпрацьовують практичні завдання (достатнього, високого рівнів та творчі), захищають проєкти. На змішану форму пропонується винести такі предмети як: українська та зарубіжна літератури, предмети суспільно-гуманітарної освітньої галузі, на дистанційну форму: мистецтво, основи здоров'я, фізичну культуру, трудове навчання (Таблиця 2), а також курси за вибором, факультативи та гуртки варіативної частини навчального плану.

Таблиця 2

№	Предмет	Форма навчання	Синхронне, асинхронне	Можливість спарених уроків
1.	Українська мова	очна		так
2.	Українська література	змішана	синхронне	
3.	Іноземна мова	очна		ні
4.	Зарубіжна література	змішана	синхронне	
5.	Історія України	змішана	синхронне	
6.	Всесвітня історія	змішана	синхронне	
7.	Основи правознавства	змішана	асинхронне	
8.	Музичне мистецтво	дистанційна	асинхронне	
9.	Образотворче мистецтво	дистанційна	асинхронне	
10.	Мистецтво	дистанційна	асинхронне	
11.	Математика	очна		так
12.	Алгебра	очна		так
13.	Геометрія	очна		так
14.	Природознавство	змішана	синхронне	
15.	Біологія	змішана	синхронне	
16.	Географія	змішана	синхронне	
17.	Фізика	очна		так
18.	Хімія	очна		так
19.	Трудове навчання	дистанційна	асинхронне	

20.	Інформатика	очна		так
21.	Основи здоров'я	дистанційна	асинхронне	
22.	Фізична культура	дистанційна	асинхронне	

Профільна школа 10-11 класи

Уся навчальна діяльність здійснюється за допомогою мережевих технологій та використання освітньої платформи. Очне навчання не передбачається для більшості предметів. Онлайн (асинхронна) взаємодія для пояснення нового матеріалу (запис відео, вебінарів тощо); постановки завдань лабораторних робіт тощо. Учні старшої школи підготовлені до дистанційного навчання впровадженням змішаного навчання починаючи з початку навчального року, тому можна зробити акцент на предмети, які вивчаються профільно та предмети, які є обов'язковими для ЗНО (українська мова, українська мова та література та математика). Ці предмети рекомендуємо вивчати очно чи використовувати технологію змішаного навчання. При цьому, не залежно від профілю, частину годин, які виділено на вивчення предметів природничо-математичного циклу (математику, фізику, хімію) потрібно вивчати змішано з обов'язковим відпрацюванням практичної частини програми в класі.

Таблиця 3

№	Предмет	Форма навчання	Синхронне, асинхронне
1.	Українська мова	очна	
2.	Українська література	змішана	синхронне
3.	Зарубіжна література	змішана	асинхронне
4.	Іноземна мова	очна	
5.	Мова та література корінного народу, національної меншини	змішана	асинхронне
6.	Історія: Україна і світ (експериментальний інтегрований курс)	змішана	асинхронне
7.	Громадянська освіта	дистанційна	асинхронне
8.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	очна	
9.	Природничі науки (експериментальний інтегрований курс)	змішана	асинхронне
10.	Фізична культура	дистанційна	асинхронне
11.	Захист Вітчизни	дистанційна	асинхронне
12.	Профільні предмети і спеціальні курси	очна	
13.	Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	дистанційна	асинхронне
14.	Додаткові години на окремі предмети, факультативні курси, індивідуальні заняття	дистанційна	асинхронне

Результати впровадження дистанційного навчання під час весняного карантину свідчить, що дистанційне навчання може бути ефективним лише

за таких умов: ретельного планування й проєктування освітнього процесу на основі обґрунтованого використання цифрових інструментів (не всіх існуючих, а обмеженої кількості), що забезпечують підтримку основних видів педагогічної діяльності вчителя та учнів; наявності підготовлених якісних матеріалів і завдань в електронному форматі, які будуть доступними для учнів в будь-який час та з будь-якого місця перебування; спланованої чіткої послідовності їх вивчення і виконання, яка передбачає застосування інноваційних педагогічних технологій навчання; високого рівня цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу – керівників освітніх установ, вчителів, учнів, батьків.

Під час організації змішаного та дистанційного навчання можна використовувати відкриті онлайн-курси та сайти з навчально-методичним і дидактичним матеріалом. Серед них:

Prometheus – на сайті подано курси для підвищення кваліфікації учителів, а також підготовки до ЗНО.

Coursera – портал, що містить онлайн-курси з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу.

EdEra – студія онлайн-освіти. На сайті подано онлайн-курси, спецпроекти, інтерактивні підручники та освітні блоги.

iLearn – пропонує вебіари, тести, навчальні курси.

На урок – освітній проєкт, що містить розробки уроків, конспекти уроків, тести, методичні рекомендації, матеріали для позакласної роботи.

Всеосвіта – освітній проєкт, який містить онлайн-курси, вебіари, навчальні матеріали тощо. Цікава наука – Youtube-канал, що пропонує переклад й озвучення науково-популярних та освітніх відео на різні наукові теми з фізики, астрономії, біології, географії та математики.

Мій клас – портал, що містить понад 7000 завдань з 6 навчальних предметів, теоретичний матеріал, завдання.

Каталог електронних освітніх ресурсів Київського університету імені Бориса Грінченка (urok.ipro.kubg.edu.ua) — каталог електронних освітніх ресурсів містить розробки презентацій, відео, конспектів до уроків, що створюються вчителями шкіл та розміщуються на сайті.

UROK-UA – освітній портал, на якому розміщено навчально-методичні матеріали з усіх шкільних предметів для вчителів, зокрема підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, збірники завдань, конспекти уроків, презентації, дидактичний матеріал.

mozaBook – інтерактивний програмний комплекс, що урізноманітнює інструментарій шкільних уроків ілюстраційними, анімаційними та творчими презентаціями. Комплекс є платним для використання, але є можливість завантажити 30-тиденну безкоштовну ДЕМО версію і спробувати всі функції програми.

Звертаємо увагу, що оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах дистанційного навчання проводяться за видами оцінювання, визначеними

спеціальними законами, і відповідно до критеріїв, визначених МОН України. Державна підсумкова атестація учнів проводиться відповідно до законодавства. Оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється з дотриманням вимог законодавства про освіту, захист персональних даних, а також санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності, вправ для очей, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час).

Дистанційне навчання осіб із особливими освітніми потребами здійснюється з урахуванням індивідуальної програми розвитку та може передбачати залучення допоміжних технологій дистанційного навчання (озвучування даних з екрану, голосове введення тексту, субтитри, клавіатури зі спеціальними можливостями тощо) з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів таких осіб. Освітній процес під час дистанційного навчання осіб з особливими освітніми потребами забезпечується за участі асистента вчителя та/або асистента учня.

Облік навчальних занять і результатів навчальної діяльності учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства (у класному журналі, свідоцтвах досягнень). За рішенням педагогічної ради закладу освіти для організації дистанційного навчання може використовуватися електронний розклад занять, електронний класний журнал/щоденники.

Облік робочого часу та оплата праці педагогічних працівників, які організують дистанційне навчання, здійснюється відповідно до законодавства у сфері загальної середньої освіти.

Батьки сприяють виконанню дитиною освітньої програми, навчальних програм з окремих предметів (інтегрованих курсів) і досягненню передбачених ними результатів навчання, реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, дбають про фізичне та психічне здоров'я дітей, формують у них навички здорового способу життя, а також сприяють дотриманню учнями академічної доброчесності в освітньому процесі.

У разі, якщо під час дистанційного навчання батьки не виконують свої обов'язки щодо забезпечення здобуття дитиною освіти, зокрема не забезпечують участь дитини в освітньому процесі протягом 10 робочих днів підряд з невідомих причин, заклад освіти інформує про це відповідну службу у справах дітей.